

Sygn. akt II PK 99/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa M. C.

przeciwko P. S.A. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 10 grudnia 2019 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 21 grudnia 2017 r., sygn. akt XXVII Ca (...),

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od skarżącej na rzecz
strony pozwanej kwotę 1.350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł
tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. XXVII Wydział Cywilny Odwoławczy wyrokiem z dnia 21 grudnia 2017 r. oddalił apelację powódki M. C. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 14 października 2016 r. oddalającego powództwo o zapłatę skierowane

przeciwko pozwanemu P. S.A. w W., zmieniając zaskarżony wyrok tylko co do kosztów postępowania sądowego przed Sądem pierwszej instancji przez obniżenie ich z kwoty 4.817,90 zł do kwoty 1.817 zł oraz orzekł o kosztach postępowania w instancji apelacyjnej.

W sprawie tej ustalono, że powódka w okresie od 1 marca 1998 r. do 30 listopada 2005 r. była zatrudniona w Oddziale Gospodarowania Nieruchomościami pozwanej spółki w pełnym wymiarze czasu pracy jako radca prawny.

Ten stosunek pracy został rozwiązany na mocy porozumienia stron. Następnie w dniu 28 listopada 2005 r. strony zawarły umowę o świadczenie obsługi prawnej nr (...), a w dniu 30 sierpnia 2007 r. kolejną umowę na czas nieokreślony od dnia 1 września 2007 r. W dniu 30 listopada 2005 r. zawarły ugodę, ze względu na przekształcenie formy obsługi prawnej z umowy o pracę na umowę zlecenia dla kancelarii prawnej powódki, w której pozwany zobowiązał się do wypłacenia jej autorskich kosztów uzyskania przychodu z zastosowaniem reguł obowiązujących w ramach stosunku pracy, w kwotach prawomocnie zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego w wyrokach lub nakazach opatrzonych klauzulami wykonalności do dnia zawarcia ugody oraz przekazanych do windykacji kosztów w styczniu 2006 r., nie później niż do dnia 31 stycznia 2006 r., w wysokości 50% oraz do 31 marca 2006 r. pozostałych 50%. Zapłata takich kosztów, które były zasądzone w okresie pozostawania powódki w stosunku pracy być miała dokonywana przelewami na jej rachunek wskazany do wypłaty wynagrodzenia za pracę, w terminie 7 dni od daty przedstawienia przez powódkę wyroków i nakazów zapłaty opatrzonych klauzulą wykonalności lub od dat zawartych uгод.

Powódka w pozwie z dnia 5 stycznia 2016 r. wносиła o zasądzenie od pozwanego kwoty 29.930,40 zł z ustawowymi odsetkami tytułem należnych jej kosztów zastępstwa procesowego pozwanego za okres od lutego 2006 r. do maja 2008 r., które zostały zasądzone nakazem zapłaty z dnia 15 lutego 2016 r. W sprzeczności od tego nakazu pozwany domagał się oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powódki zwrotu kosztów postępowania sądowego.

Sądy obu instancji uznały, że roszczenie powódki nie zasługiwało na uwzględnienie. Kwestią sporną pomiędzy stronami była natura prawna ugody z dnia 30 listopada 2005 r. w zakresie dodatkowego wynagrodzenia za pracę

powódki, która wskazywała na cywilnoprawny charakter ugody z dnia 30 listopada 2005 r. Natomiast pozwany twierdził, że wymieniona ugoda dotyczyła zobowiązań powstałych w okresie obowiązywania stosunku pracy powódki, której podstawę stanowiły przepisy ustawy o radcach prawnych o kosztach zastępstwa procesowego zasądzonych dla powódki w czasie zatrudnienia. W tym zakresie należało stosować art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych, który „wskazywał termin wymagalności roszczenia”, które stanowiło dodatkowe wynagrodzenie radcy prawnego ze stosunku pracy. W tej kwestii Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, który ocenił, że sporne roszczenia wynikły z ugody stron stosunku pracy, a nie z podstawy cywilnoprawnej. Ugoda ta była „niezmiernie dogodna dla powódki”, ponieważ na jej podstawie pozwany zgodził się na wypłaty jej dodatkowego wynagrodzenia za pracę z własnych środków w krótkim terminie po wymaganym terminie złożenia tytułów wykonawczych, a nie ze środków pozyskanych od dłużników, których mógł nigdy nie odzyskać. Ponadto data 30 listopada 2005 r., który był ostatnim dniem zatrudnienia powódki, w sposób oczywisty nawiązywała do jej pracowniczej podstawy prawnej. W konsekwencji sporne roszczenie miało oparcie w stosunku pracy radcy prawnego, przeto dodatkowe wynagrodzenie z tytułu zastępstwa procesowego było częścią wynagrodzenia za pracę powódki, „inny jest tylko mechanizm jego nabycia”. Jeżeli w okresie pomiędzy zasądzeniem na rzecz pracodawcy kosztów zastępstwa procesowego a ich wyegzekwowaniem od przeciwnika ustało zatrudnienie radcy prawnego (tak jak miało to miejsce w rozpatrywanym przypadku), to nie jest to przeszkodą do nabycia przez niego prawa do dodatkowego wynagrodzenia z tytułu zastępstwa procesowego, skoro radca prawny wykonał swoją pracę w okresie stosunku pracy (art. 80 k.p.).

Potwierdzony pracowniczy charakter prawny ugody stron z dnia 30 listopada 2005 r. determinował przedawnienie na zarzut pozwanego pracodawcy roszczenia dochodzonego przez powódkę według art. 291 k.p., który stanowi, że roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, a zgodnie z art. 292 k.p., roszczenia przedawnionego nie można dochodzić, chyba że ten, przeciwko komu roszczenie przysługuje zrzeka się korzystania z przedawnienia, co w niniejszej sprawie nie

miało miejsca. Pozew o dodatkowe wynagrodzenie ze stosunku pracy powódka wniosła dopiero 31 grudnia 2015 r., tj. po upływie ponad „6 lat od przedawnienia roszczeń z § 1 ugody i 4 lat od przedawnienia roszczeń z § 2 ugody”, przeto jej roszczenia przedawniły się na zarzut pozwanego pracodawcy.

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie:

1/ art. 87 w związku z art. 291 § 1 k.p. oraz art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej jako „ustawa systemowa”), w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r., w związku z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. z 2011 r. Nr 232, poz. 1378), lub art. 24 ust. 5e ustawy systemowej w brzmieniu aktualnie obowiązującym, a także naruszenia art. 93 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1373 ze zm.) w związku z art. 379 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez niewłaściwe zastosowanie w ten sposób, iż „kwalifikując roszczenia powódki jako wynagrodzenie ze stosunku pracy będące świadczeniem podzielnym Sąd uznał, iż są one przedawnione w całości z uwagi na upływ trzyletniego terminu od wymagalności roszczeń, pomimo że z wynagrodzenia za pracę potrącane są składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz podatek dochodowy od osób fizycznych, które przedawniają się w terminie dłuższym niż termin określony w art. 291 § 1 k.p. i dopiero po ich odliczeniu ‘reszta’ wynagrodzenia jest wypłacana pracownikowi do rąk własnych. W konsekwencji Sąd orzekł o przedawnieniu całego dochodzonego roszczenia, pomimo że świadczenia publicznoprawne potrącane na mocy art. 87 k.p. z wynagrodzenia za pracę, tj. składki na ubezpieczenie społeczne oraz zdrowotne przedawniają się w innym (dłuższym) terminie ustawowym”;

2/ art. 22⁴ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 2115 ze zm.) przez błędną wykładnię i nieuprawnione przyjęcie, że z samego tytułu zatrudnienia radcy prawnego w ramach stosunku pracy powstaje już z mocy prawa roszczenie o zapłatę kosztów zastępstwa procesowego, bo przecież do istoty obsługi radcowskiej należy m.in. prowadzenie spraw sądowych w imieniu pracodawcy. Tymczasem dopiero „ściągnięcie od

przeciwnika procesowego zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego przez pracodawcę zatrudniającego radcę prawnego powoduje powstanie roszczenia radcy prawnego w stosunku do pracodawcy o wypłacanie tych kosztów”;

3/ art. 291 § 1 k.p. w związku z art. 442¹ § 2 w związku z art. 443 k.c. i 300 k.p. przez niewłaściwe zastosowanie wskutek pominięcia okoliczności, że pozwana spółka, „pomimo iż twierdziła, że roszczenia wynikające z ugody są roszczeniami ze stosunku pracy, nie odprowadzała świadczeń publicznoprawnych z tytułu kosztów zastępstwa procesowego wynikających ze spraw objętych ugoda”, co było „deliktem prawa cywilnego, stanowiącym zarazem przestępstwo inkryminowane w kodeksie karnym oraz kodeksie karnym skarbowym, co powoduje 20-letni okres przedawnienia roszczeń”;

4/ art. 118 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie terminu przedawnienia określonego w art. 291 § 1 k.p., co było konsekwencją błędnej oceny Sądu, iż roszczenia wskazane w § 2 pkt 2 ugody z dnia 30 listopada 2005 r. zawartej pomiędzy powódką i pozwanym były roszczeniami ze stosunku pracy, ewentualnie roszczeniami ze stosunku gospodarczego, pomimo że „sprawy sądowe wskazane w § 2 pkt 2 ugody były przez powódkę kontynuowane przez kilka lat po ustaniu stosunku pracy na podstawie ugody cywilnoprawnej zawartej przed datą rozpoczęcia przez powódkę działalności gospodarczej”, co wymagało uwzględnienia 10-letniego terminu przedawnienia roszczeń cywilnoprawnych lub 20-letniego terminu „wynikającego z art. 442¹ § 2 k.c., w przypadku zakwalifikowania roszczenia wynikającego ze stosunku pracy”;

5/ art. 84 k.p. przez niewłaściwe zastosowanie wskutek oceny, że „z uwagi na zawarcie przez powódkę i pozwanego ugody w przedmiocie zapłaty kosztów zastępstwa procesowego w wysokości innej i na zasadach innych, niż przewidują przepisy prawa pracy - w tym w innym terminie, powódka zrzekła się prawa do wynagrodzenia po ściągnięciu kosztów zastępstwa procesowego przewidzianych w przepisach prawa pracy, w przypadku, gdy pozwany nie wywiąże się z ugody”;

6/ art. 120 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie „z pominięciem” art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych, „co było skutkiem instytucjonalnego mieszania przez Sąd przepisów prawa pracy i prawa cywilnego, polegającego z jednej strony na uznaniu, iż roszczenie o zapłatę kosztów zastępstwa procesowego ma charakter

roszczenia bezpośrednio wynikającego ze stosunku pracy, uzasadniającego zastosowanie przez Sąd w jego ocenie okresu przedawnienia wynikającego z art. 291 § 1 k.p., a jednocześnie ustalenie przesłanki rozpoczęcia biegu tego przedawnienia na podstawie ugody, która wymagalność określała w inny sposób, niż wskazany w ustawodawstwie pracy, tj. w art. 22⁴ ust.2 ustawy o radcach prawnych”;

7/ art. 9 § 1, art. 18 § 1-3, art. 78, art. 291 § 1 k.p. oraz art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych w związku z art. 300 k.p. i art. 65 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie i zakwalifikowanie dochodzonego roszczenia jako roszczenie ze stosunku pracy, zamiast jako roszczenia cywilnoprawnego podlegającego przedawnieniu z upływem 10 lat, a w konsekwencji nieuprawnione przyjęcie, że roszczenia powódki przedawniły się z upływem 3 lat od ugodzonych terminów ich zapłaty;

8/ art. 18 § 3 k.p. przez niezastosowanie do oceny charakteru roszczeń powódki i błędną ocenę, że „roszczenie o zapłatę kosztów zastępstwa procesowego zasądzonych na rzecz radcy prawnego w czasie trwania stosunku pracy nigdy nie może skutkować zakwalifikowaniem go jako roszczenia cywilnoprawnego, pomimo określenia przez strony w ugodzie całkowicie odmiennych niż wynikające z prawa pracy warunków jego wypłacenia”;

9/ art. 65 § 2 k.c. nakazującego w umowach badać nie tyle gramatyczne brzmienie, ale cel, który strony chciały osiągnąć;

10/ art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1387 ze zm.) przez ustalenie, że wynagrodzenie z tytułu kosztów zastępstwa procesowego „jest tylko składnikiem przychodu podczas gdy z przytoczonego przepisu wynika, iż przychód kwotowo pokrywa się z wynagrodzeniem oraz z rażącym naruszeniem art. 87 k.p. w związku z art. 291 § 1 k. p. oraz art. 24 ust. 4 ustawy systemowej w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r., w związku z art. 27 ust. 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, art. 24 ust. 5e ustawy systemowej w brzmieniu aktualnie obowiązującym, a także naruszenia art. 93 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, co skutkowało faktycznym skróceniem przez Sąd ustawowego okresu

przedawnienia tej części świadczeń publicznoprawnych, które są pobierane wyłącznie z wynagrodzenia pracownika”;

11/ art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych przez błędną wykładnię i uznanie, że „radcowie prawni, o ile nie są pracownikami, są przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą regulowaną przepisami korporacyjnymi, zaś brak wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nie zmienia charakteru tej działalności, podczas gdy z brzmienia art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych wynika, że radcowie prawni mogą również prowadzić działalność zawodową w oparciu o umowę cywilnoprawną;

12/ art. 82 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 52 ze zm.) przewidującego obowiązek unikania wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności, a co przejawiało się „występowaniem przez Sąd niejako w charakterze pełnomocnika strony pozwanej i zawarciem w uzasadnieniu wyroku wywodów co do kwestii nie objętych żądaniami pozwu i formułowaniem ocen w sposób mogący podprogowo sugerować, że powódka nadużywa prawa, domagając się zapłaty przez pozwanego należności wynikających z zawartej z nim ugody”;

13/ art. 22 § 1 k.p. przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powódka pozostawała w stosunku pracy zapewniając zastępstwo procesowe przewidziane w § 2 pkt 2 zawartej z pozwanym ugody, pomimo że nie zaistniały wskazane w tym przepisie podstawy zakwalifikowania zastępstwa procesowego po ustaniu stosunku pracy jako nowej umowy o pracę;

14/ art. 108 § 1 k.p.c. przez uznanie, iż zarządzenie przewodniczącego Wydziału w Sądzie pierwszej instancji w przedmiocie wysokości opłaty sądowej z uwagi na jego nie zaskarżenie przez powódkę wiąże jako prawomocne Sąd drugiej instancji i uzasadnia odstąpienie przez Sąd drugiej instancji od obowiązku orzeczenia w wyroku o wysokości tej opłaty lub – alternatywnie - orzeczenia o zasadzie poniesienia przez powódkę kosztów sądowych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na oczywistą zasadność skargi, twierdząc, że bez względu na kwalifikację jej roszczeń „czy to ze stosunku pracy czy z tytułu umowy cywilnoprawnej,

przedawnienie roszczeń jeszcze nie nastąpiło”. Ponadto sformułowała istotne zagadnienia prawne, 1/ „czy z uwagi na istniejącą kolizję pomiędzy przepisem wcześniejszym, tzn. art. 291 § 1 k.p. z przepisami późniejszymi tj. art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2011 r., w związku z art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, art. 24 ust. 5e ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu aktualnie obowiązującym, a także w związku z art. 93 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w związku z art. 26 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, prawnie dopuszczalne jest stosowanie trzyletniego terminu przedawnienia w odniesieniu do wynagrodzenia pracownika, w szczególności czy termin przedawnienia z art. 291 § 1 k.p. skraca terminy przedawnienia wynikające z wymienionych powyżej przepisów późniejszych?”, 2/ „czy uwzględniając, iż wynagrodzenie za pracę jest świadczeniem podzielnym w rozumieniu art. 379 § 1 i 2 a w myśl art. 87 § 1 k.p. z wynagrodzenia za pracę odliczane są składki na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych uznać należy, że wynagrodzenie za pracę dzieli się na tyle niezależnych od siebie części, z których każda przedawnia się w innym terminie?” 3/ „czy skoro ustawodawca przewiduje odprowadzanie (potrącanie) połowy wysokości należnych składek na ubezpieczenie społeczne oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne wyłącznie z wynagrodzenia pracownika, a termin przedawnienia tych składek jest dłuższy niż termin przedawnienia wynagrodzenia za pracę, zasadne jest stosowanie art. 291 k.p. do wynagrodzenia ze stosunku pracy, gdy jeszcze nie upłynął termin przedawnienia tych składek wynikający z ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych?”

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i zasądzenie na rzecz powódki kwoty 29.930,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztów procesu za postępowanie przed Sądami pierwszej i drugiej instancji oraz postępowanie kasacyjne według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego w W. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd drugiej instancji oraz o orzeczenie o zwrocie przez

pozwanego spełnionego przez powódkę świadczenia, to jest zapłaty kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 2.717 zł na rzecz pozwanego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawierała usprawiedliwionych podstaw kasacyjnego zaskarżenia. Zabrakło w niej proceduralnych zarzutów kasacyjnych, dlatego wiążące były prawidłowe zresztą ustalenia faktyczne zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), z których jednoznacznie wynikało, że sporne roszczenia o zapłatę dodatkowego wynagrodzenia za pracę skarżącej radcy prawnej były wymagalne: pierwsze i drugie ze stycznia 2006 r. odpowiednio - 1 lutego i 1 kwietnia 2006 r. (§ 1 pkt 1 zawartej z pozwanym ugody z dnia 30 listopada 2005 r.), natomiast pozostałe koszty zasądzone w okresie trwania stosunku pracy (§ 2 tej ugody) miały być wymagalne najpóźniej do 28 maja 2008 r. (skarżąca przedłożyła pozwanemu pracodawcy w dniu 20 maja 2008 r. ostatni tytuł wykonawczy w celu realizacji zawartej ugody). W konsekwencji wszystkie sporne roszczenia przedawniły się na zarzut pozwanego z upływem 3 lat od wymienionych dat ich wymagalności (art. 291 § 1 k.p.). Ustalone w taki sposób daty wymagalności spornych roszczeń nie były w istotny sposób rozbieżne z żądaniami skarżącej, która w pozwie domagała się zasądzenia odsetek od comiesięcznych wszystkich zaległości spornego dodatkowego wynagrodzenia za pracę od dnia 1 lutego 2006 r., bo w taki sposób sama skarżąca oznaczyła najpóźniejszą datę wymagalności zgłoszonych roszczeń ze stosunku pracy, które przedawniały się z upływem trzech lat (art. 291 § 1 k.p.). Wynikający z dokonanych sygnalizacji niekorzystny dla skarżącej prawny stan rzeczy Sady obu instancji prawidłowo uwzględniły na zarzut pozwanego pracodawcy.

Należy podkreślić, że w dniu 30 listopada 2005 r. strony ówczesnego stosunku pracy - w związku z zaakceptowaną przez skarżącą zmianą pracowniczej podstawy prawnej wykonywania obsługi prawnej na umowę zlecenia dla jej

kancelarii prawnej - zawarły ugodę, w której pozwany pracodawca zobowiązał się do zapłaty prawomocnie zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego („zgodnie z wyrokami i nakazami opatrzonymi w klauzulę wykonalności do dnia zawarcia ugody, i przekazanymi celem windykacji oraz kosztów przyznanych ugodami sądowymi”), w sprawach, w których skarżąca reprezentowała pozwanego w okresie wykonywania obsługi prawnej na podstawie stosunku pracy. Koszty stwierdzone wymienionymi tytułami prawnymi w styczniu 2006 r. miały być wypłacone skarżącej „nie później niż do 31. 01. 2006 r. - 50 %” oraz w drugiej ich połowie do 31 marca 2006 r., a „pozostałe” koszty „zasądzone w ramach stosunku pracy” miały być realizowane „w terminie 7 dni od przedstawienia przez skarżącą wyroków i nakazów opatrzonych klauzulą wykonalności lub od daty zawarcia ugód”, a ostatni taki tytuł wykonawczy „ze sprawy IC [...]” skarżąca przedstawiła pozwanemu 20 maja 2008 r., przeto termin wymagalności tego świadczenia biegł od 28 maja 2008 r. W konsekwencji wszystkie roszczenia objęte powództwem z dnia 31 grudnia 2015 r. Sądy obu instancji prawidłowo uznały za przedawnione po uwzględnieniu zarzutu pozwanego pracodawcy. Pracownicze roszczenia o dodatkowe wynagrodzenie za pracę, które przysługuje radcy prawnemu zatrudnionemu na podstawie umowy o pracę w wysokości nie niższej niż 65% zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego, o ile koszty te zostały ściągnięte od strony przeciwnej (art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych), zawsze mają charakter roszczeń ze stosunku pracy, choćby zostały uzgodnione według korzystniejszych zasad (w tym bez warunku ich wyegzekwowania od strony przeciwnej) wynikających z zawartej przez strony stosunku pracy ugody prawa pracy w związku ze zmianą podstawy prawnej dalszego świadczenia obsługi prawnej pozwanego, ze stosunku pracy na umowę zlecenia wykonywanego przez kancelarię prawną, którą uruchomił były pracownik.

Roszczeniem ze stosunku pracy jest każde roszczenie radcy prawnego, którego podstawą jest stosunek pracy powstały na podstawie lub w związku z wykonywaniem przez radcę prawnego umownych lub ustawowo określonych obowiązków pracowniczych, w tym z tytułu sprawowania sądowej obsługi prawnej pracodawcy. Pracowniczy charakter prawny spornych roszczeń wynika wprost z ugody prawa pracy z dnia 30 listopada 2005 r., którą zawarły jej strony oznaczone i

występujące jako pracodawca i pracownik, którzy „w związku z propozycją Pracodawcy przekształcenia formy obsługi prawnej z umów o pracę na umowy zlecenia dla kancelarii prawnej” ugodzili „konieczność uiszczenia kosztów zastępstwa procesowego zasądzonych na rzecz radcy prawnego w prowadzonych sprawach sądowych w czasie trwania stosunku pracy”. Nie było zatem żadnych wątpliwości, że roszczenia wynikające z ugody prawa pracy zawartej pomiędzy pracodawcą a pracownikiem o dodatkowym wynagrodzeniu radcy prawnego z tytułu reprezentacji procesowej pracodawcy w okresie obowiązywania stosunku pracy przedawniają się z upływem 3 lat od dat, w których stały się wymagalne (art. 291 § 1 k.p.). Dlatego Sąd drugiej instancji prawidłowo uznał (na zarzut pozwanego pracodawcy), że sporne roszczenia skarżącej z ugody prawa pracy o zapłatę dodatkowego wynagrodzenia z tytułu kosztów zastępstwa procesowego zasądzonych na rzecz pozwanego „w czasie trwania stosunku pracy” przedawniły się z upływem kodeksowego 3-letniego terminu przedawnienia majątkowych roszczeń płacowych (art. 291 § 1 k.p.).

W prawidłowo negatywnie osądzonym zakresie przedawnionych roszczeń majątkowych ze stosunku pracy Sądy obu instancji niepotrzebnie rozważały dawność spornych roszczeń z innego stosunku prawnego jako potencjalnie „pozostających w związku z działalnością gospodarczą” w ramach uruchomionej przez skarżącą kancelarii prawnej. Sporne roszczenia o dodatkowe wynagrodzenie za pracę skarżącej radcy prawnej dotyczyły kosztów zastępstwa prawnego zasądzonych w okresie obowiązywania stosunku pracy, przeto nie miały podstawy prawnej ani uzasadnienia w innym niż pracowniczy stosunku prawnym. Powyższe w przedmiotowej sprawie oznaczało, że sporne roszczenia majątkowe wynikały ze stosunku pracy skarżącej, przeto na zarzut pozwanego pracodawcy przedawniły się z upływem 3-letniego materialnoprawnego terminu przedawnienia roszczeń majątkowych ze stosunku pracy (art. 291 § 1 k.p.), bez względu na dłuższe terminy przedawnienia się „pochodnych” płatności z tytułu składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne lub publiczne zobowiązania podatkowe od negatywnie osądzonych roszczeń płacowych skarżącej ze stosunku pracy, które przedawniły się, gdyż pozwany pracodawca nie zrzekł się przedawnienia (art. 292 k.p.).

Podnoszone w skardze kasacyjnej problemy karne lub karno-skarbowe ani składkowe lub podatkowe nie były objęte osądem w przedmiotowym sporze z zakresu prawa pracy o dodatkowe wynagrodzenie radcy prawnego z okresu trwania stosunku pracy. Wykluczało to potrzebę odnoszenia się do dłuższych terminów przedawnienia należności karnych, karno-skarbowych, składkowych lub podatkowych także z braku podstaw prawnych do sądowej weryfikacji karnej, karno-skarbowej, podatkowej czy ubezpieczeniowej zachowań pracodawcy, która usuwa się spod weryfikacji w procedurze cywilnej, chyba że chodzi o ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa (art. 11 k.p.c.). Warto też sygnalizować, że podstawą obowiązku składkowego lub podatkowego jest rzeczywisty przychód lub dochód, którego skarżąca nie uzyskała, bo nie został prawomocnie zasądzony w kwotach spornych dodatkowych wynagrodzeń za pracę z powodu uwzględnienia zarzutu pozwanego pracodawcy przedawnienia spornych roszczeń płacowych skarżącej ze stosunku pracy. W każdym razie skarżąca nie wskazała żadnych decyzji składkowych ani podatkowych, które polegałyby na wymierzeniu jej obowiązku zapłaty takich należności (podatkowych lub składkowych) z tytułu nieuzyskanego dodatkowego wynagrodzenia za pracę.

Równocześnie zawiniony przez skarżącą upływ materialnoprawnego terminu dochodzenia spornych roszczeń majątkowych ze stosunku pracy, który na zarzut pracodawcy wykluczał ich skuteczne zasądzenie przez właściwe sądy, nie stanowił zakazanego zrzeczenia się wynagrodzenia za pracę (art. 84 k.p.), którego skarżąca nie nabyła ze względu na przedawnienie spornych roszczeń płacowych (art. 291 § 1 k.p.). Skoro z powodu przedawnienia sądy nie zasądziły na rzecz skarżącej spornego dodatkowego wynagrodzenia za pracę, to nie mogła zrzec się tego przedawnionego wynagrodzenia. Incydentalnie należało zauważyć, że wprawdzie przedmiotowy spór ze stosunku pracy rozpoznały sądy orzekające w wydziałach cywilnych, zamiast sądów pracy, ale takie procedowanie nie stanowiło nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. ani nie miało istotnego wpływu na wynik prawidłowo osądzonej sprawy pracowniczej o dodatkowe wynagrodzenie radcy prawnego ze stosunku pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy wyrokował jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., zasądzając od skarżącej należne stronie pozwanej koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym w zgodzie z art. 98 k.p.c.